

Informed Consent

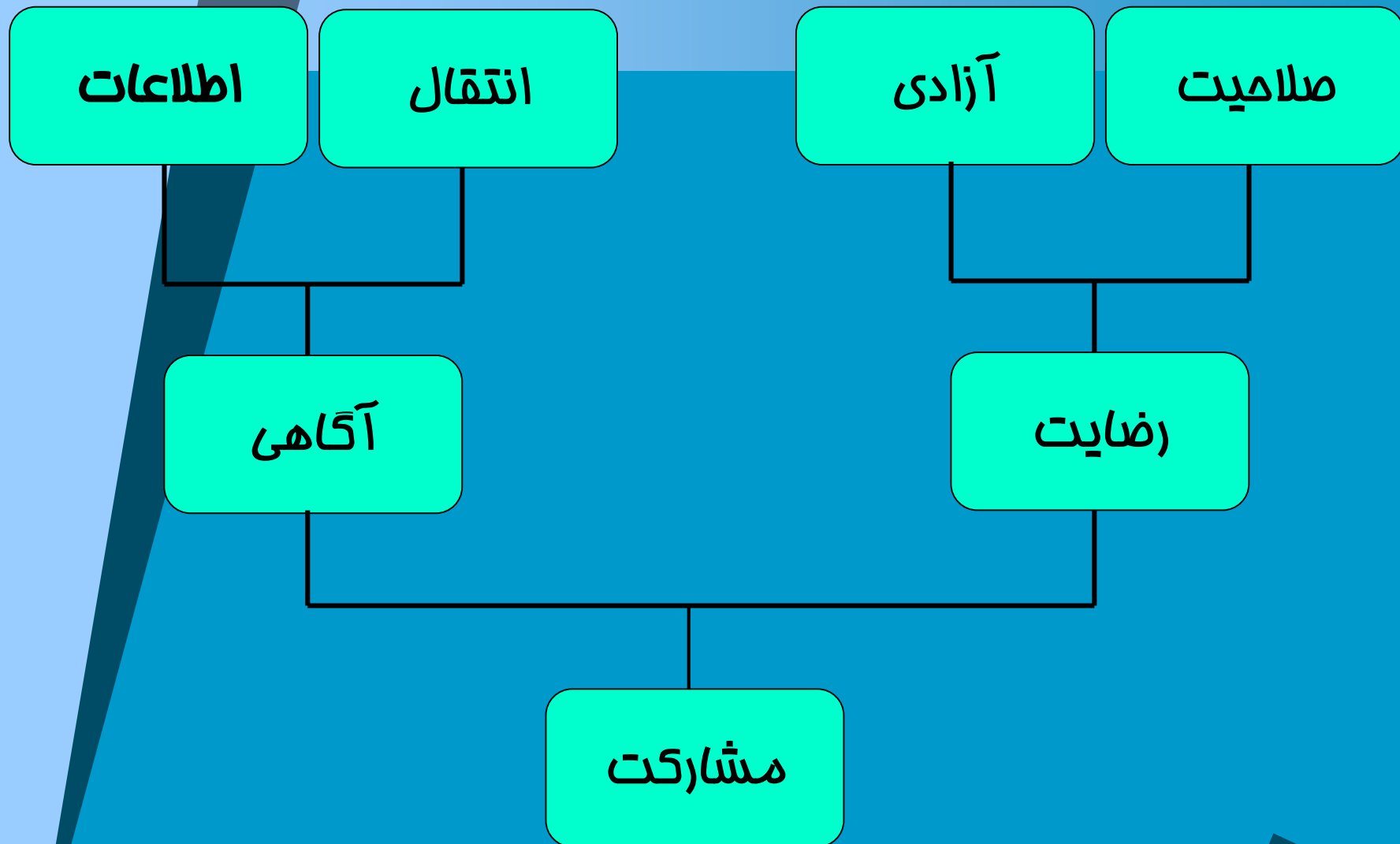
رضایت آگاهانه

دکتر فاطمه حاجی بابایی
دکترای آموزش پرستاری
هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

Informed Consent

- ◆ توافق آزادانه (و ابطال پذیر)
- ◆ فرد واجد صلاحیت (بیمار)
- ◆ مبنی بر مشارکت در تصمیم گیری درمانی (یا تحقیقاتی)
- ◆ بدنبال دریافت اطلاعات از ماهیت ، هدف و الزامات آن
- ◆ با اعتقاد به تاثیر این مشارکت در انتخاب موثرترین و مفیدترین روش درمانی

کاربرد اصل اتونومی و اختیار در پرستاری در قالب
افز رضایت آگاهانه از مددجو نمود می‌یابد.

رضایت آگاهانه

♦ رضایتنامه کتبی پیش نیاز هر مداخله
طبی است

♦ این رضایت باید آگاهانه باشد

♦ حق عدم پذیرش مداخلات مراقبتی
درمانی با اطلاع کامل از عوارض آن

♦ حق مشارکت تا حد امکان در تصمیم
گیری ها متی وقتی به دلیل شرایط، فرد
دیگری باید بجای بیمار تصمیم بگیرد

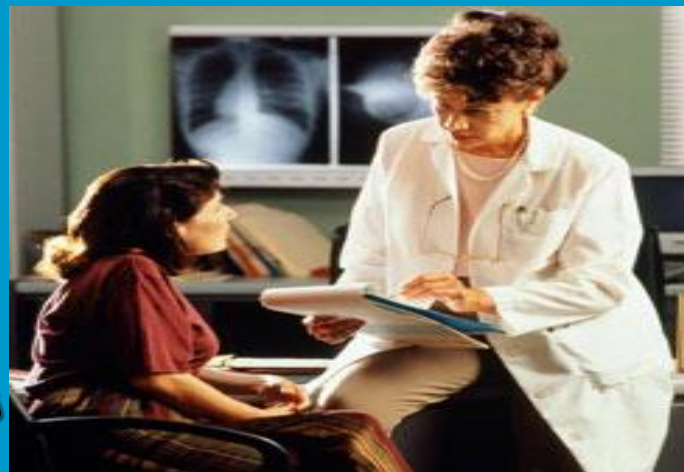
♦ برای مشارکت در پروژه های آموزشی و
تحقیقاتی نیز دریافت رضایت نامه کتبی
ضروری است

طبق منشور حقوق بیمار در ایران

بیمار حق دارد:

♦ روش های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش آگهی و عوارض آن و نیز کلیه اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم گیری بیمار، **به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.**

نمونه ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد :

♦ - اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب، درد و ویژگی های فردی وی از جمله زبان، تمصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد مگر اینکه :

♦ - تأخیر در شروع درمان به واسطه ارائه اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد.
(در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود.)

طبق منشور حقوق بیمار در ایران

بیمار حق دارد:

- ♦ - بیمار علی رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید فحواست بیمار ممتزم شمردم شود، مگر این که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد.
- ♦ - بیمار می تواند به کلیه تصاویر اطلاعات ثبت شده در پرونده بالینی خود دسترسی داشته باشد و آن را دریافت نموده و تصمیع اشتباهات مندرج در آن را درفحواست نماید.

◆ در غالب نوشته ها رضایت آگاهانه معادل مشارکت در تصمیم گیری در نظر گرفته می شود .

◆ این مشارکت به بیمار اجازه می دهد که سود و ضرر را از دیدگاه خود ارزیابی نماید و در مورد مراقبت و درمان خود تصمیم بگیرد .

استثنائات کسب رضایت آگاهانه

موارد اورژانس

ماده ۵۹ قانون مجازات اسلامی : اعمال ذیل جرم محسوب نمی شود :

- هر نوع عمل جرمی یا طبی مشروع که با رضایت شخص یا اولیاء یا سرپرستان یا نمایندگان قانونی آنها و رعایت موازین فنی و علمی و نظامات دولتی انجام شود در موارد فوری اخذ رضایت ضروری نخواهد بود .

از دیدگاه اخلاقی قاعده سود رسانی در این مقطع اصل احترام به خود مفتاری را تمت الشعاع خود قرار می دهد .

مصونیت درمانی

عبارتست از عدم ارائه اطلاعات به بیمار به این دلیل که گفتن اطلاعات باعث آسیب یا رنج جدی بیمار می شود .

انصراف (Waiver)

بسیاری از بیماران می خواهند پزشک نقش تصمیم گیرنده را داشته باشد .

باورهای متداول برای بی توجهی به رضایت آگاهانه

- ◆ بیماران عمدتاً متوجه اطلاعات پزشکی نمی شوند.
- ◆ معمولاً بیماران نمی خواهند در تصمیم گیری شرکت کنند.
- ◆ بعضاً تصمیماتی می گیرند که به مصلحت آنها نیست.
- ◆ گرفتن رضایت آگاهانه عملاً مشکل است.

مفهوم آگاهی در رضایت آگاهانه

الف (تبیین نقش و اهمیت خواست بیمار در تصمیم گیری :

استدلال : بسیاری از بیماران نسبت به این حق خویش آگاهی ندارند.

عبارت پیشنهادی :

مایلید با هم در مورد درمان تصمیم گیری کنیم .
خواست و تمایل شما در تصمیم گیری من مهم است .

مفهوم آگاهی در رضایت آگاهانه (ادامه...)

ب (تشریح وضعیت موجود و ماهیت تصمیمی که باید گرفته شود .

استدلال : روشن کردن وضعیت به پزشک کمک می کند با بیمار
در مورد تصمیمات درمانی همفکری کند .

عبارت پیشنهادی :

این وضعیتی است که باید در آن مورد تصمیم گیری کنیم

مفهوم آگاهی در رضایت آگاهانه (ادامه...)

چ (گفتگو در خصوص درمان های ممکن:

استدلال : معمولاً تصمیم گیری از میان چند گزینه مطرح بوده و معمولاً بیمار آگاهی نسبت به این گزینه ها ندارد.

عبارت پیشنهادی :

شما می توانید درمان جدید را شروع کنید یا درمان فعلی را ادامه دهید .

مفهوم آگاهی در رضایت آگاهانه (ادامه...)

د (تشریح منافع و مضار بالقوه هر کدام از درمان های مطرح با توجه به باورهای بیمار :

استدلال : معمولاً پزشک در بیان خود نقاط قوت یکی از روشها و نقاط ضعف سایر روشها را بیان می کند بدون اینکه دید جامعی از نقاط ضعف روش مد نظر خود و نقاط قوت سایر روشها را ارائه دهد .

عبارت پیشنهادی :

گزینه درمان جدید گران تر است اما در عوض شما روزی یکبار از آن استفاده می کنید .

گزینه اسکرین کانسر کولون با آزمایش مدفوع راحت تر و ارزان تر است ولی سیگموئیدوسکوپی مطمئن تر می باشد .

مفهوم آگاهی در رضایت آگاهانه (ادامه...)

ه (بیان نگرانیها :

استدلال : گرچه انجام آن مشکل است ولی برای درک کامل و جلب اطمینان و پذیرش پایدار بیمار فیلی حساس و مهم است .

عبارت پیشنهادی :

شانس موفقیت زیاد است ولی فطراتی هم دارد.

فیلی از بیماران با شرایط شما با این درمان بهبود یافته اند ولی
البته نه همه .

مفهوم آگاهی در رضایت آگاهانه (ادامه...)

و (ارزیابی و درک و انتقال مفاهیم :

استدلال : مسیر اصلی در جهت تصمیم گیری درک اطلاعات ارائه شده به بیمار است و بدون آن بیمار از این اطلاعات طرح شده سودی نمی برد .

عبارت پیشنهادی :

آیا فهمیدید که موضوع چیست؟

آیا متوجه عرایض من شدید؟

ارزیابی میزان درک انتقال مفاهیم به بیمار در دو سطح باید انجام
شود :

الف) آیا بیمار متوجه مطالب گفته شده در خصوص بیماری و
درمان از سوی پزشک شده است ؟

ب) آیا بیمار متوجه نقش خود در تصمیم گیری در روند درمان
شده است ؟

مفهوم آگاهی در رضایت آگاهانه (ادامه...)

ز) کشف خواست و رجمان بیمار :

استدلال : پزشک معمولاً فرض را بر این می گذارد که بیمار در صورت مخالفت با تصمیم گیری این مخالفت را ابراز می کند در حالیکه اغلب لازم است نظر بیمار پرسیده شود. این امر این اطمینان را به بیمار میدهد که حق دارد مخالفت کند یا سوالات بیشتری بکند .

عبارت پیشنهادی :

به نظر شما این منطقی است .

نظرتان در این مورد چیست .

مفهوم رضایت در رضایت آگاهانه

الف (آزادی : عوامل مخدوش کننده

۱- عوامل داخلی :

درد ، اضطراب ، تمایل به مورد تقدیر واقع شدن ، مس امتزاج و قدر شناسی
به پزشک ، ذهنیت نادرست نسبت به امکان مداخله در تصمیم گیری ،
...

(تحويل تصمیم گیری اصلی به پس از کنترل درد)

1. ۲- عوامل خارجی:

2. اجبار (Force): بستن بیمار به تخت ، خانواده یا دوستان

• تهدید (Coercion) اختلاف جایگاه پزشک و بیمار فضای تهدید آمیزی
ایجاد می کند . مثلا اگر پزشک بگوید داروی A بسیار موثرتر و بهتر از B
می باشد بیمار به خود اجازه مخالفت نمی دهد . اوج تهدید وقتی است
که پزشک از امتناع بیمار خشمگین شود .

• فریب (Manipulation) : ارائه اطلاعات ناقص

(ب) ظرفیت (صلامیت)

توانایی دریافت اطلاعات ، فهم و پردازش اطلاعات ، تامل و مشورت کردن و نهایتاً بیان انتخاب اول از سوی بیمار.

عموما اصل بر ظرفیت داشتن بیمار است مگر اینکه خلاف آن ثابت شود .

- ◆ صلامیت وعده صلامیت در یک **تصمیم خاص** تعریف می شود . چه بسا فرد در اقدام پیچیده درمانی صلامیت نداشته ولی در اقدامات معمول ذیصلاح باشد .
- ◆ سن قانونی در کشورهای مختلف ۱۸، ۱۵ یا ۲۱ می باشد. رضایت ولی جهت معالجه فرد با کمتر از سن قانونی ضروری است .
- ◆ این اجازه به معنای **مالکیت** والدین به فرزند نیست بلکه آنها باید بر اساس منافع فرزند و نه منافع خود تصمیم گیری کنند . در صورت امر از خلاف مسئله باید از آنان سلب اختیار شود .
- ◆ از دیدگاه اخلاقی کودک به فرا فور درک و فهم خود باید در تصمیم گیری های پزشکی مشارکت یابد و پزشک باید به ظرفیت های اختصاصی کودک مساس باشد .

سایر موارد عدم صلاحیت رضایت

- زندانیان
- عقب افتادگان ذهنی و بیماران روانی
- کاهش سطح هوشیاری

عدم صلاحیت ممکن است

- موقتی باشد : (بچه ها ، بیمار الکلی ، ...)
- متناوب باشد : (اختلالات روانی دوره ای ، ...)
- دائمی باشد : (بیهوشی غیر قابل بازگشت ، عقب افتادگی ذهنی ، ...)

یافته های بسیاری از مطالعات حاکی از آن است که بیماران می خواهند از وضعیت پزشکی خود مطلع شده و در تصمیم گیریهای درمانی درگیر شوند.

در یک مطالعه هشتاد درصد بیماران ترجیح می دادند تا به نحو فعالی در تصمیم گیریها مشارکت داشته باشند.

اگرچه ۹۶ درصد سرویس های جراحی به صورت روتین از بیماران رضایت می گیرند ، اما کمتر از ۵۰ درصد پزشکان برای اقداماتی چون آزمایش های فونی یا رادیولوژی های تشخیصی از بیماران خود اجازه می گیرند .

اطلاعات لازم در نود درصد اقدامات درمانی به اطلاع بیماران رسانده می شود ، در حالیکه این آمار در مورد روشهای آلترناتیو تنها ۵۳ درصد است .

Informed Consent

Patient Autonomy and
Physician Beneficence
within Clinical Medicine

Stephen Wells

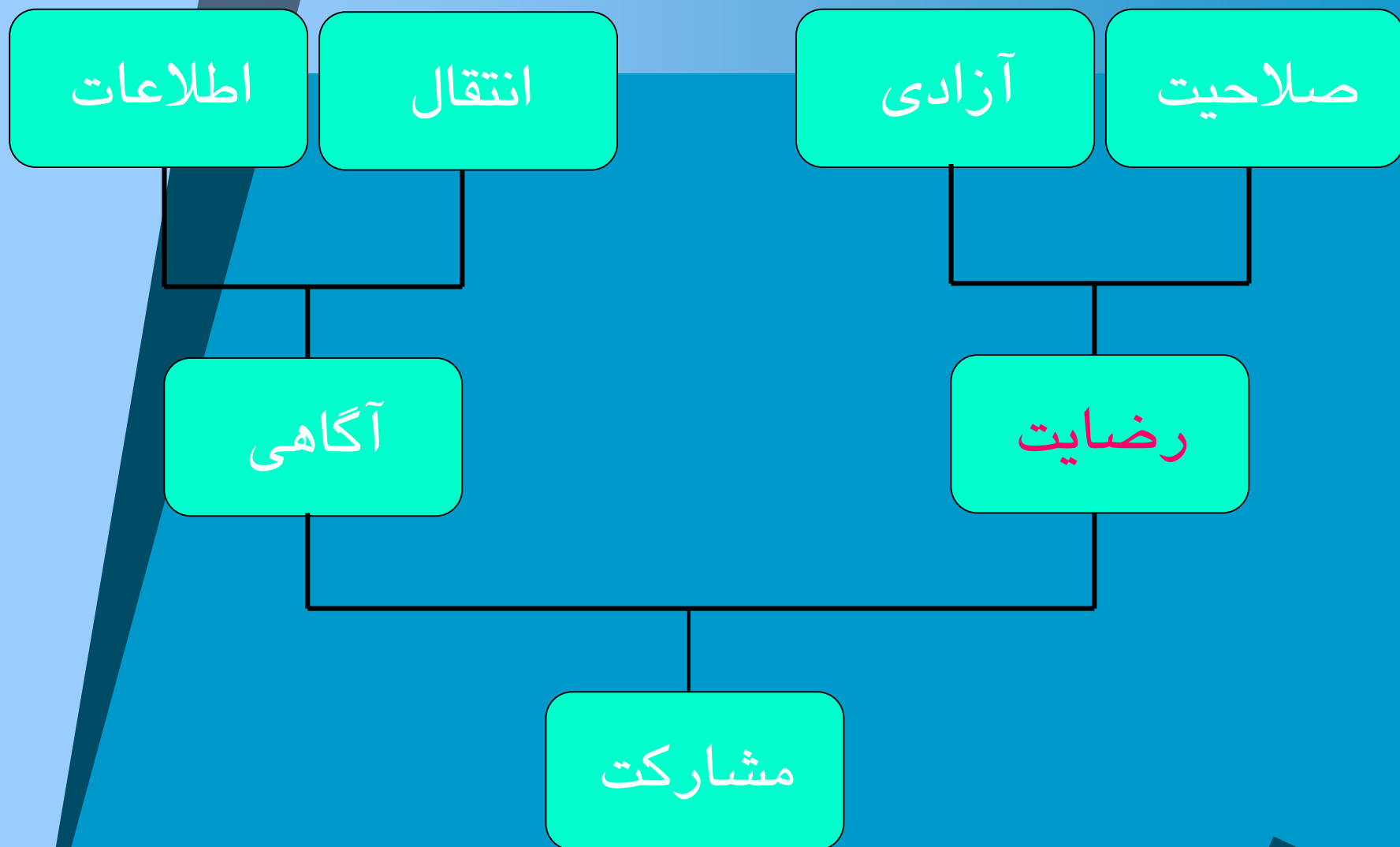
Grand Rapids, Michigan

در بررسی نوار صوتی ضبط شده در ویزیت های معمول در مطب برای بیماران سرپایی ، تنها در ۱۴ درصد موارد در مورد آلترناتیو های درمانی صحبت شده است . و در مورد منافع و فطرات درمانی ۹ درصد و ارزیابی از میزان درک و فهم اطلاعات تنها در ۲ درصد موارد صورت گرفته است .

چندین مطالعه ارتباط معنی داری میان اخذ رضایت آگاهانه مطلوب و نتیجه بالینی مناسب شامل بهبود سلامت روانی ، برطرف شدن علائم و درد ، کمبود عملکرد بیمار و معیار های فیزیولوژیک را به اثبات رسانده اند . این نتیجه شامل پذیرش مناسب تر رژیم درمانی و رضایتمندی می باشد .

فراموش نکنیم.....

- ◆ بیمار انسان درد مندی ست که به کمک ما نیاز دارد
- ◆ یکی از نقش های پرستار حمایت از بیمار است
- ◆ در بسیاری از موارد حمایت از بیمار مستلزم ابزار ، تکنولوژی و امکانات ویژه ای نیست
- ◆ تنها کافیست یک لحظه خود را جای بیمار بگذاریم از ارائه دهندگان خدمات چه انتظاری داریم؟؟؟

فراموش نکنیم.....

همواره حق با بیمار است حتی
اگر.....

خسته نباشید...